

04 — Як золотої осені пора... (із книги "Якщо вже так судилося мені...")

Олександр Грязнов

* * *

Все далеко: надії і муки,
Гамір торжища, гуркіт коліс.
Снігопадом приглушено звуки,
Снігопадом засипано ліс.

Йду один серед білої казки.
Білі мухи в повітря знялись.
Де ті успіхи, де ті поразки,
Що мене хвилювали колись?

Все забуто: здобутки, і збитки,
І болючі падіння, і зліт.
Білий сніг укриває відбитки
І моїх недоречних чобіт.

* * *

Ще так далеко до весни,
До перших квітів.
Мороз і вітер навісний
Панують в світі.

І скрізь, куди не гляну я,
Безсніжжя голе.
Де заблукала ти, моя
Мінлива доле?

З тобою боже борони
Розбити глека:
Ще так далеко до весни,
Ще так далеко!

* * *

Погода тепла, березнева
Не часто в лютому бува.

Ще не прокинулись дерева,
Не витикається трава.

Та сипле день високочолий
На землю промені навскіс.
А ліс мовчить, сухий і голий,
Порожній, ще торішній ліс.

* * *

Дивне пожвавлення в нетрі заснулі
Квітень погожий приніс.
Запах черемхи і голос зозулі
Знову наповнили ліс.

Ніби й зарано зозулі й черемсі,
Це вже – з травневих ознак.
Поспіх не бажаний в жодному сенсі:
В світі щось явно не так.

* * *

Хоч праця, вперта і невпинна,
Творити здатна чудеса,
Краса природи швидкоплинна —
Неперевершена краса.
Що протиставлю їй, нікчема?
Що я прекрасніше знайду?
Стоїть, неначе наречена,
Рожева яблуня в саду...

* * *

Тремтіли далі у безвітря.
І простір, що належав їм,
Маленький жайворон з повітря
Заповнив голосом своїм.
Той голос лився, як проміння,
Як хвиля лагідна, як шовк...
І світ скувало безгоміння,
Коли нарешті він замовк.
Я тої тиші не порушу,
У полі лежачи між трав.
Бог дав мені співучу душу,

Та тільки голосу не дав.

* * *

Мала галявина у лісі,
Берези й сосни навкруги.
Тут серце віддається втісі
І забуває про борги.
На мить стривожать криком сойки
Благословенний острівець,
Де квітів білі парасольки
Гойдає злегка вітерець,
І знову тиша. Тільки муха
Бринить у ній, немов струна.
І кожен шерех чують вуха,
І кожну ноту цвіркуна.

* * *

Довге, виснажливе літо:
Спека, посуха, журба.
Сонцем нещадним прогріта,
Вічність триває доба.

Справа, можливо, не в літі,
Що припекти поспіша:
Де той куточок у світі,
Щоб відпочила душа?

* * *

Нема куди подітися від спеки
У київській задушливій квартирі.
Лиш при відкритих вікнах уночі
Можливо трохи виспатись. А вдень
Хоч занавішуй вікна, хоч влаштовуй
Постійний протяг, - це вже не життя.
Повільно і розслаблено у мозку
Пливуть якісь безпомічні думки.
І почуття приреченості тисне
На психіку, примушуючи марно
У котрий раз вислухувать прогнози,
Що видають синоптики в ефір:
"В найближчі три доби по Україні

Не станеться, на жаль, суттєвих змін
В характері погоди. Буде сухо
Й спекотно. Лиш на Заході дощі.
На решті території можливі
Окремі грози, невелика хмарність,
Температура тридцять - тридцять два.
На Півдні і на Сході - тридцять вісім".
Спекотний липень і спекотний серпень -
Пора відпусток. Хто б мене послав,
Скажімо, у відрядження на полюс?

* * *

Забувши прикросці минулі,
В ярах сусідніх я блукав,
Де світяться пухнасті кулі
В промінні сонця поміж трав.

Як тут життя хвилини милі
І не потрібно інших зваб,
Коли на сонячному схилі
Пливе галактика кульбаб!

* * *

Ще вчора шторм котив на берег хвилі,
А зараз море рівне, як рядно.
І тільки сплески лагідно-безсилі
Підтверджують, що дихає воно.

Човни на горизонті — темні риси —
Із моря вибирають ночі трал.
І блимає маяк Євпаторійський:
Два спалахи і довгий інтервал.

* * *

Сиджу на березі і з гірки
Дивлюсь, як плавають мальки
І довгоногі водомірки
Снують по дзеркалу ріки.

Гудуть джмелі у конюшині,
Неначе струни басові,

І, склавши крильця, бабки сині
Відпочивають на траві.

О, скільки розкоші у літі
У дні спекотні і п'янкі!
Як добре знати, що на світі
Ще є оазиси такі!

* * *

Хоч ще калюжі на пероні,
Ранковий дощ у лісі вщух.
Мов срібні кульки, у долоні
Краплини назбирав лопух.

Темніють стовбури соснові,
Як стрій промоклих вартових.
Звисає хвоя у обнові
Прозорих крапель дощових.

Аж важко дихать від вологи,
Що наскрізь просякнула бір.
Але ступають легко ноги
І мокрий ліс милує зір.

* * *

Гарячий серпень втратив запал.
Пройшли дощі над сушшю нив.
Уже грибний, осінній запах
Сусідній ліс заповонив.

І на дротах, в тривозі щирій
Про пташенят, їх вміння й стан,
Збирають ластівки у вирій
Свій галасливий караван.

* * *

Останній літній день.
Вже відпустила спека.
Задумливо шумлять
підсохлі комиші.
Ледь рухає крильми,

кружляючи, лелека.
Останній літній день.
І сумно на душі.
Бо треба знову йти
у натовп, у задуху
Щоденного життя,
де може здатись сном
І шепіт комишів,
і безтурботність руху
Лелечого крила
у небі над човном.

* * *

Уже на осінь повернули
Розваги літньої пори
І прохолодою війнули
Північно-західні вітри.

Та все ж не віриться і досі,
І згодитись не хочеш ти,
Що дощова, похмура осінь
Не забариться надійти.

І серед сонячної днини
Щасливим поглядом зустрінь
Червоні грона горобини
І неба дивну голубінь.

* * *

Крокує осінь діловито,
Жовтявить ліс уздовж доріг.
З гіркою посмішкою літо
Вже подалося за поріг.

Кудись на південь, як прочани,
Пташок полинула юрба.
І білі вранішні тумани
Під сонцем тануть, мов журба.

* * *

Навкруги якусь печаль розлито.

Світить сонце, тільки не пече.
Ненадовго повернулось літо,
Павутинням сіло на плече.

І у вересневій прохолоді
Знову зеленіє сіножать,
А на спорожнілому городі
Гарбузи, як підсвинки, лежать.

* * *

Сільський пейзаж. Вечірня пастораль.
І хоч в календарі пора осіння,
Та сонячно і тепло. Лиш у даль
Летить за вітром біле павутиння.

Щасливих днів надовго не плануй,
Моїм теплом негадано зігріта.
Люби допоки любиш. Не змарнуй
Коротку пору бабиного літа.

* * *

Неначе змучені отари
Під час безкормиці й нужди,
Женуть вітри осінні хмари
Не знати звідки і куди.
Женуть, як пси. І щось собаче
У їх витті: такий же щем.
І час від часу небо плаче
Дрібним, безрадісним дощем.
За ким той плач? Либонь за літом,
Що ліс вбирало у шовки?
За щедрим сонцем, оксамитом
Пахучих трав уздовж ріки.
Та де те літо, де те сонце?
Вже їм не буде вороття.
Були вони, чи може, сон — це?
Хто знає?.. Осінь, дощ, життя...

* * *

Як золотої осені пора
Несе в собі передчуття розлуки,
Так і душа, ще зовсім не стара,

Вже прозріває неминучі муки:
Що прийде час розчарувань і сліз,
Коли не стане сили і бажання
Тягнути долю, як скрипучий віз,
Дорогами земного існування,
І цей шалений, цей прекрасний світ
До строку доведеться залишати.
Останнє листя облітає з віт...
Як жаль, що ліс розтринькав буйні шати!

* * *

Як швидко ліс розтринькав буйні шати!
У двері владно грюкає зима.
Запахло снігом. Марно поспішати:
У вирій нам дороги вже нема.
Гілки дерев чорніють, наче ґрати...
Надії, запал, сили — де вони?
А треба жити, жити і чекати,
Якщо не правди, то хоча б весни.
Не скаржусь, ні. Добро не обминуло.
Та небагато сам зробив добра.
І не помітив, що життя минуло,
Як золотої осені пора.

* * *

Лягли листочків жовті плями
На глицю, бляклу і суху.
Блукає доля манівцями,
Долає хащі на шляху.

Сумна, самотня, безпорадна.
В осінній день я й сам такий.
А ліс під ноги стелить рядна
І обіцяє супокій.

Вже не кохати до нестями.
Любов припишкля, ледь жива.
Блукає доля манівцями,
Неначе стежка лісова.

* * *

Щедрого літа тепло,
Море і обриси суден...
Все, що було, – загуло,
Більше нічого не буде.

Все, що було, – відійшло:
Молодість, сила і врода.
Падають краплі на скло –
Плаче зі мною природа.

* * *

Плаче небо, плачуть вікна.
Може й сам сльозу впущу?
Сумно, мокро, непривітно
Від осіннього дощу.

Все заляпано, залито
Невщухаючим дощем.
Осінь спогади про літо
Заяложує квачем.

* * *

Осінній ліс в чеканні холодів.
Осипалась під ноги жовта глиця.
Лиш зрідка сон, що всім заволодів,
Порушує далека залізниця.

Пташок не чути. Хрусне десь гілля
І знову тиша, сповнена чекання.
І раптом, невідомо звідкіля,
Таке потрібне серцю щебетання!

* * *

Склепіння неба згадує блакить
Безхмарного і сонячного літа,
А жовтий лист, кружляючи, летить
Під ноги сумовитого піїта.

Заводить вітер свій тужливий свист,
Ряди дерев для нього не завада.
Летить додолу тополиний лист –

Останній скарб гульвіси-листопада.

Осіння пісня

За вітром листя полетіло,
А ти услід не поривайсь.
Природа наче захмеліла,
Танцюючи осінній вальс.

Приспів:

Жовте листя, жовте листя –
То розлуки передвістя,
То прощального бенкету
Золотава заметіль.
Жовте листя, жовте листя
Засипає передмістя,
Де звіряю по секрету
Я пісням солодкий біль.

Цей дивний танець не для сцени,
Чи він лиш мариться мені?
Горять і не згорають клени
У жовтолистому вогні.

Приспів.

А я, печальний і тверезий,
Голублю дотиком руки
Сусальне золото берези
І тополіні мідяки.

Приспів:

Жовте листя, жовте листя –
То розлуки передвістя,
То прощального бенкету
Золотава заметіль.
Жовте листя, жовте листя
Засипає передмістя,
Де звіряю по секрету
Я пісням солодкий біль.

* * *

Зимовий ліс дрімає. До весни
Замовкло тут життя різноголосе.
В кущах підліску заблукали сні,
Лиш вітер свище у верхівках сосен.
Незручно і обтяжливо для ніг
Іти заледенілими стежками
І оступатись в ніздрюватий сніг,
Усипаний сосновими голками.
То ковзати, то мало не повзти,
А особливо, як підешви лисі.
І все ж таки так хороше іти
Самому у засніженому лісі!

* * *

У тихий снігопад в засніженому лісі
Далеко від людей, від сварок і проклять,
Кварталом лісовим іду по бісектрисі.
Ні звука навкруги, лиш чоботи риплять.

М'який, пухнастий сніг заліплює обличчя
І, танучи, тече струмками по щоках.
Які нікчемні тут незгоди й протиріччя,
Що часом на ходу спливають у думках!

Спустошення душі, її старіння ранне
Усупереч часу не скерувать назад.
Та вірить хочеться, що бачу не востаннє
Цей ліс засніжений, цей тихий снігопад.

* * *

Ну от, дочекався весни.
Не хочеться й знати – котрої,
Бо час, наче відгук луни,
Літа мої юні потроїв.

А сонце яскраве за день
Останні сніги розтопило;
Працюючи без теревень,
Стомилось нарешті і сіло.

Замовкло дзюрчання води
І краплі не падають з даху.
Та зиму нічні холоди
Уже не врятують від краху.

За ліком яка б не була,
Вітаю тебе, моя весно!
Спасибі за те, що прийшла.
З тобою душею воскресну.